

Udskriftsdato: mandag den 12. januar 2026

FOU nr 1989.92 (Gældende)

Voldsofferlovens krav om hurtig indgivelse af politianmeldelse.

Ministerium: Folketinget

Opfølgning / Opfølgning til

CIS nr 11421 af 28/10/1976 pkt. 10

Voldsofferlovens krav om hurtig indgivelse af politianmeldelse.

Resumé

A henvendte sig på skadestuen med et knivstik i venstre side af maven. Ca. 3 måneder senere søgte han Erstatningsnævnet om erstatning i henhold til voldsofferloven. Nævnet afslog ansøgningen under henvisning til, at politianmeldelse ikke var indgivet "uden unødigt ophold". Nævnet fandt ikke grundlag for at dispensere fra dette krav. Ifølge de da foreliggende oplysninger havde A først indgivet politianmeldelse knap 3 måneder efter det passerede.

Ved en anmodning om revurdering af sagen oplyste en speciallæge, at A 5 dage efter det passerede straks efter udskrivelsen fra hospitalet havde henvendt sig til Nyropsgade Politistation. A var imidlertid for udmattet til at følge politiets opfordring til at henvende sig til en anden politistation. Nævnet fastholdt afslaget på erstatning.

Ombudsmanden udtalte, at nævnets praksis, hvorefter kravet om hurtig indgivelse af politianmeldelse håndhæves strengt, er i overensstemmelse med lovens forarbejder og retspraksis. Ombudsmanden fandt således ikke grundlag for at kritisere, at nævnet afslog A's ansøgning om erstatning, når nævnet lagde til grund, at politianmeldelse først var indgivet efter 3 måneder.

Ombudsmanden måtte imidlertid lægge til grund, at nævnet ikke nærmere havde undersøgt oplysningen om, at A forgæves henvendte sig til Nyropsgade Politistation straks efter udskrivelsen. Ombudsmanden fandt, at nævnet burde have undersøgt denne oplysning nærmere. Han henstillede til nævnet at genoptage sagens behandling og foretage en ny vurdering, hvor denne oplysning blev inddraget. (J. nr. 1988-596-66).

A klagede over, at Nævnet vedrørende Erstatning til Ofre for Forbrydelser (Erstatningsnævnet) havde afslået hans ansøgning om erstatning. Nævnet havde henvist til § 10 i lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, hvorefter der kun kan tildeles erstatning, såfremt forholdet uden unødigt ophold er anmeldt til politiet.

Det fremgik af de foreliggende oplysninger, at A den 29. marts 1987 henvendte sig på skadestuen på Kommunehospitalet på grund af et knivstik i venstre side af maven.

Den 26. juni 1987 anmeldte A det passerede til politiet, og ansøgte Erstatningsnævnet om erstatning i henhold til lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser.

I en skrivelse til A afslog Erstatningsnævnet ansøgningen om erstatning. I nævnets begrundelse var anført:

"...

Nævnets afgørelse er truffet i medfør af § 10 i lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser. Efter denne bestemmelse er erstatning fra staten betinget af, at lovovertrædelsen uden unødigt ophold er anmeldt til politiet. Nævnet har ikke fundet, at der er tale om et sådant særligt tilfælde, at nævnet kan se bort fra den sene politianmeldelse."

Herefter anmodede en speciallæge på A's vegne nævnet om at tage sagen op til fornyet overvejelse. Speciallægen henviste navnlig til, at den sene politianmeldelse skyldtes, at A i tiden efter hændelsen havde været psykisk uligevægtig som følge af det skete. Speciallægen fandt det endvidere af betydning, at A ved henvendelse til Nyropsgade Politistation den 3. april 1987 faktisk havde forsøgt at indgive politianmeldelse ret hurtigt. Endelig gav speciallægen udtryk for, at det burde være lægens pligt at sørge for, at der blev indgivet politianmeldelse.

I en skrivelse til A fastholdt Erstatningsnævnet sin tidligere afgørelse. I begrundelsen for afgørelsen anførte nævnet:

"...

Nævnet finder fortsat ikke, at der foreligger et sådant særligt tilfælde, at nævnet kan bortse fra den meget sene politianmeldelse.

..."

I sin klage til mig anførte A, at han faktisk forsøgte at anmelde forholdet til Nyropsgade Politistation, men blev henvist til en anden politistation, og at han efter det passerede var i en stærkt svækket tilstand, dels som følge af chok, dels fordi han fik morfin som smertestillende middel. I øvrigt mente han, at lægen burde have

ansvaret for at indgive politianmeldelse.

I udtalelsen, som nævnet afgav i anledning af A's klage til mig, henholdt nævnet sig til de trufne afgørelser. Nævnet henviste endvidere til en redegørelse om baggrunden for kravet om snarlig politianmeldelse, samt den praksis, der følges ved administrationen af reglen. Af redegørelsen fremgik det, at kravet om politianmeldelse ikke kan fraviges, blot fordi skadelidte frygter for repressalier fra gerningsmændene eller tror, at forbrydelsen ikke kan opklares. Kravet om politianmeldelse er bl.a. begrundet i, at der ved en politiundersøgelse tilvejebringes grundlag for at vurdere, om det, der er sket, medfører, at offeret er berettiget til erstatning i henhold til voldsofferloven; f. eks. skal det klarlægges, om der er tale om en overtrædelse af straffeloven. Endvidere skal kravet om snarlig politianmeldelse modvirke misbrug af ordningen.

Jeg udtalte følgende i en skrivelse til A:

"Voldsofferlovens § 10, stk. 1 og 2, har følgende ordlyd:

"Erstatning er betinget af, at lovovertrædelsen uden unødigt ophold er anmeldt til politiet, og at skadelidte under en eventuel straffesag mod skadevolderen nedlægger påstand om erstatning.

Stk. 2. I særlige tilfælde kan erstatning dog ydes, selv om betingelsen i stk. 1 ikke er opfyldt."

Som Erstatningsnævnet har anført i sin udtalelse til mig, har bestemmelsen til formål dels at sikre et grundlag for nævnets vurdering af, om betingelserne for at yde erstatning i henhold til voldsofferloven er opfyldt, dels at modvirke at ordningen misbruges.

Nævnet har i forbindelse med en tidligere sag her ved embedet over for mig redegjort for baggrunden for bestemmelserne i lovens § 10, stk. 1 og 2, og nævnets praksis i henhold til disse bestemmelser. Nævnet anførte i den forbindelse følgende:

"I bemærkningerne (betænkning nr. 751/1075, side 37) til § 10, stk. 1, i lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser hedder det:

"Erstatning vil i almindelighed være betinget af, at forbrydelsen uden unødigt ophold anmeldes til politiet. Behandlingen af ansøgning om erstatning vil blive væsentlig lettere, når politiets efterforskning kan bruges som grundlag. Et krav om politianmeldelse kan formentlig også medvirke til at hindre misbrug af ordningen.

Efter stk. 2 kan kravet om anmeldelse i særlige tilfælde fraviges. Der kan f. eks. tænkes tilfælde, hvor skadelidte med føje, men fejlagtig, tror, at han ikke har lidt noget tab, eller at tabet kun er bagatelagtigt. I så fald må fristen efter stk. 1 regnes fra det tidspunkt, skadelidte bliver klar over sin fejltagelse. Kravet kan også tænkes fraveget, hvis skadelidte med rimelighed kunne gå ud fra, at forbrydelsen ville blive anmeldt fra anden side. Endelig kan peges på tilfælde, hvor gerningsmanden og ofret står hinanden nær, og hvor det derfor kan virke urimeligt at kræve politianmeldelse.

Derimod vil skadelidtes frygt for repressalier i almindelighed ikke kunne betragtes som undskyldningsgrund. Tilsvarende gælder, hvis skadelidte har undladt anmeldelse, fordi han regnede med, at politiet alligevel ikke kunne opklare sagen.

Kravet om politianmeldelse vil efter omstændighederne kunne fraviges i tilfælde, hvor afgørelse om erstatning træffes af institutionen, jf. § 12, stk. 1, vedrørende krav under det minimumsbeløb, der fastsættes efter § 9, stk. 1. Det vil i disse tilfælde dreje sig om småskader forvoldt i institutionens nabolag, og det kan være hensigtsmæssigt at kunne udbetale erstatning uden at være nødsaget til at forlange politianmeldelse. Herved spares politiet også med arbejde med sådanne småsager."

Som det fremgår af de gengivne motivudtalelser, er det kun undtagelsesvis, at anmeldelse til politiet kan undlades, hvis erstatning efter loven ønskes. Udover det i motiverne anførte skal fremhæves, at loven alene giver adgang til erstatning hos det offentlige, såfremt skaden er forvoldt ved en overtrædelse af straffeloven. Dette betyder, at der gennem en politiundersøgelse - og evt. en straffesag ved domstolene - skal skaffes klarhed over de nærmere omstændigheder ved en konkret hændelse. Politiets undersøgelser eller rettens afgørelse kan således afklare, om der foreligger en overtrædelse af straffeloven, eller der f. eks. alene er tale om uagtsom skadeforvoldelse, der vel kan udløse civilretligt erstatningsansvar for skadevolderen, men ikke et strafferetligt ansvar. Tilsvarende kan det belyses, om der er tale om nødværge, eller om skadevolderens erstatningsansvar bør nedsættes eller bortfalde på grund af skadelidtes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade, jf. offererstatningslovens § 6 a.

I forbindelse med behandling i Folketinget i 1984/85 af justitsministerens lovforslag til ændring af loven blev der fra Socialpædagogernes Landsforbund rettet henvendelse til Folketingets Retsudvalg. Socialpædagogernes Landsforbund rejste bl.a. spørgsmål, om der kan ses bort fra offererstatningslovens § 10, stk. 1, ved vold begået af personer anbragt på institution oprettet i henhold til bistandsloven, hvis pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn taler for at undlade politianmeldelse. Henvendelsen gav anledning til, at Folketingets Retsudvalg stillede spørgsmål om emnet til justitsministeren. Justitsministeren besvarede den 14. marts 1985 disse

spørgsmål (spørgsmål 4,5 og 6). ...

I betænkning af 9. maj 1985 fra Folketingets Retsudvalg er bl.a. anført:

"Udvalget har under behandling af lovforslaget drøftet lovens § 10, hvorefter erstatning er betinget af politianmeldelse af lovovertrædelsen og kun i særlige tilfælde kan ydes, uanset at politianmeldelse ikke har fundet sted. Udvalget finder, at erstatningsnævnet i forbindelse med nævnets samlede vurdering af, om kravet om politianmeldelse i § 10 bør fraviges i de konkrete sager, som måtte blive forelagt for nævnet til afgørelse, bør være opmærksom på, at pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn kan tale imod en politianmeldelse."

Efter nævnets opfattelse er der ikke grundlag for at antage, at Folketinget ved ændringen af offererstatningsloven i 1985 i andre henseender end det ovenfor citerede har ønsket ændring af nævnets tilbageholdende praksis vedrørende offererstatningslovens § 10, stk. 1 og stk. 2. Der kan i denne forbindelse henvises til betænkning nr. 1019/1984 om Retskrav på erstatning til ofre for forbrydelser, side 60, 2. afsnit, hvor arbejdsgruppen udtrykkelig anfører, at der ikke foreslås ændringer for så vidt angår lovens § 10, stk. 2. Endvidere henvises til, at Folketingets Retsudvalg i besvarelsen af de ovennævnte spørgsmål er gjort bekendt med nævnets meget restriktive praksis i henseende til undtagelsesreglen i § 10, stk. 2, jf. besvarelsen side 5.

..."

Den 1. december 1989 afsagde Højesteret dom i en sag, som netop vedrørte kravet om indgivelse af politianmeldelse "uden unødigt ophold" og muligheden for i medfør af § 10, stk. 2, at dispensere fra kravet. I den konkrete sag tiltrådte Højesteret landsrettens afgørelse om, at der ikke var forhold, som kunne begrunde tilsidesættelse af nævnets afgørelse om, at anmeldelse ikke var indgivet til politiet uden

unødigt ophold. Højesteret fandt - ligesom landsretten - heller ikke grundlag for at tilsidesætte nævnets skøn efter lovens § 10, stk. 2, som åbenbart urimeligt. Uanset at dommen er konkret begrundet, må den siges at støtte nævnets praksis. Dommen er gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1990, s. 145.

Erstatningsnævnets praksis, hvorefter kravet om hurtig indgivelse af politianmeldelse håndhæves strengt, er således i overensstemmelse med forarbejder og retspraksis.

Jeg finder herefter ikke at have grundlag for at kritisere, at nævnet afviste Deres ansøgning om erstatning, når nævnet lagde til grund, at politianmeldelsen først var indgivet ca. 3 måneder efter, at De kom til skade.

Speciallæge... har oplyst over for Erstatningsnævnet, og De har oplyst over for mig, at De straks efter udskrivelsen fra Bispebjerg Hospital den 3. april 1987 henvendte Dem til Nyropsgade Politistation for at indgive politianmeldelse. Imidlertid blev De henvist til en anden politistation.

Således som sagen foreligger for mig, må jeg lægge til grund, at nævnet ikke ved behandlingen af Deres sag søgte dette nærmere belyst.

Efter min opfattelse burde nævnet have undersøgt denne omstændighed nærmere.

Jeg har gjort Erstatningsnævnet bekendt med min opfattelse og henstillet, at nævnet genoptager sagens behandling og foretager en ny vurdering af sagen, hvorved Deres oplysning om henvendelsen til Nyropsgade Politistation inddrages.

Jeg har anmodet nævnet om underretning om, hvad der videre sker i sagen.

..."